

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

LÊ THỊ CẨM HỒNG

**CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN VIỆC ÁP DỤNG
MÔ HÌNH LẬP DỰ TOÁN NGÂN SÁCH DỰA TRÊN
KẾT QUẢ HOẠT ĐỘNG TẠI CÁC ĐƠN VỊ SỰ
NGHIỆP CÔNG LẬP Ở VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – 2021

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH

LÊ THỊ CẨM HỒNG

**CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN VIỆC ÁP DỤNG
MÔ HÌNH LẬP DỰ TOÁN NGÂN SÁCH DỰA TRÊN
KẾT QUẢ HOẠT ĐỘNG TẠI CÁC ĐƠN VỊ SỰ
NGHIỆP CÔNG LẬP Ở VIỆT NAM**

Chuyên ngành: Kế toán

Mã số: 9340301

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS. TS MAI THỊ HOÀNG MINH**
- 2. PGS. TS VÕ VĂN NHỊ**

Tp. Hồ Chí Minh – 2021

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án của tôi với tên đề tài là “Các nhân tố tác động đến việc áp dụng mô hình lập dự toán ngân sách dựa trên kết quả hoạt động tại các đơn vị sự nghiệp công lập ở Việt Nam” là do tôi nghiên cứu dưới sự hướng dẫn của Người hướng dẫn khoa học PGS. TS. Mai Thị Hoàng Minh và PGS. TS. Võ Văn Nhị và các nội dung trích dẫn từ sách, báo, tạp chí, luận văn, luận án đều được tôi trích dẫn nguồn gốc. Các kết quả nghiên cứu nêu trong luận án này chưa từng được công bố trong các công trình nghiên cứu nào khác.

Nghiên cứu sinh

Lê Thị Cẩm Hồng

LỜI CẢM ƠN

Không có sự thành công nào mà không có sự giúp đỡ, luận án của tôi đã hoàn thành là nhờ vào sự giúp đỡ, hướng dẫn, và động viên của rất nhiều cá nhân.

Trước tiên, cho tôi được bày tỏ lòng biết ơn và sự kính trọng sâu sắc nhất đến PGS. TS. Võ Văn Nhị và PGS. TS. Mai Thị Hoàng Minh, là Thầy Cô đã hướng dẫn khoa học cho tôi, luôn động viên và hỗ trợ tôi, giúp tôi hoàn thành luận án trong suốt thời gian thực hiện nghiên cứu, cả trong thời gian tôi làm việc tại khoa Kế toán, Thầy Cô luôn cho tôi những lời khuyên bổ ích, những động lực trong lúc khó khăn và gian nan đến nản chí. Không có Thầy Cô thì không có tôi ngày hôm nay.

Tôi xin chân thành cảm ơn quý Thầy Cô trong Bộ môn Kế Toán công đã luôn động viên, hỗ trợ và gánh vác một số công việc của Khoa, bộ môn, giúp tôi có được điều kiện thuận lợi để hoàn thành luận án này.

Bên cạnh đó Tôi muốn gửi lời cảm ơn chân thành đến toàn thể quý Thầy Cô trong Khoa Kế toán, đã tận tình giảng dạy tôi, truyền đạt cho tôi những kiến thức nền tảng, bổ ích nhất trong suốt quãng thời gian học tập tại trường đại học Kinh Tế TP. Hồ Chí Minh cho đến hôm nay.

Ngoài ra tôi còn nhận được rất nhiều sự hỗ trợ từ các đồng nghiệp trong và ngoài trường, bạn bè, người thân trong quá trình thu thập dữ liệu. Cho nên tôi muốn gửi lời cảm ơn chân thành nhất đến những người đã hỗ trợ tôi trong suốt thời gian thu thập dữ liệu cho luận án.

Cuối cùng, tôi vô cùng biết ơn Ba Mẹ tôi, và tất cả thành viên trong gia đình tôi luôn hỗ trợ, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian qua.

TP. Hồ Chí Minh

Ngày 3 tháng 2 năm 2021

MỤC LỤC

Trang phụ bìa

Lời cam đoan

Mục lục

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC BẢNG

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

TÓM TẮT

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Sự cần thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu và câu hỏi nghiên cứu	3
3. Đối tượng nghiên cứu.....	4
4. Phạm vi nghiên cứu.....	4
5. Phương pháp nghiên cứu.....	5
6. Đóng góp mới của đề tài	6
7. Kết cấu của luận án	7

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU

1.1. Giới thiệu.....	8
1.2. Các nghiên cứu nước ngoài.....	8
1.2.1. Các nghiên cứu liên quan đến việc áp dụng mô hình PBB tại các quốc gia.....	8
1.2.2. Các nghiên cứu về các nhân tố tác động đến việc áp dụng mô hình PBB	11
1.2.2.1. Các nghiên cứu về các nhân tố tác động đến việc chấp nhận áp dụng một sự đổi mới	11
1.2.2.2. Các nghiên cứu về các nhân tố tác động đến việc áp dụng mô hình PBB ...	13
1.3. Các nghiên cứu trong nước.	18

1.3.1. Các nghiên cứu liên quan đến việc áp dụng mô hình PBB	19
1.3.2. Các nghiên cứu liên quan đến các nhân tố tác động đến việc áp dụng mô hình PBB	20
1.4. Nhận xét các nghiên cứu trước và xác định khoảng trống trong nghiên cứu	21
1.4.1. Nhận xét các nghiên cứu trước	21
1.4.1.1. Đối với các nghiên cứu nước ngoài	21
1.4.1.2. Đối với các nghiên cứu trong nước	25
1.4.2. Xác định khoảng trống trong nghiên cứu và định hướng nghiên cứu	27
1.4.2.1. Khoảng trống trong nghiên cứu nước ngoài	27
1.4.2.2. Khoảng trống trong nghiên cứu trong nước	28
1.4.2.3. Định hướng nghiên cứu.....	28
Kết luận chương 1	34
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ THUYẾT	35
2.1. Giới thiệu.....	35
2.2. Tổng quan về mô hình lập dự toán ngân sách dựa trên kết quả hoạt động.....	35
2.2.1. Khái niệm khu vực công	35
2.2.2. Khái niệm dự toán ngân sách	35
2.2.3. Mô hình lập dự toán ngân sách dựa trên kết quả hoạt động (Performance based budgeting – PBB).....	37
2.2.3.1. Khái niệm	37
2.2.3.2. Các yếu tố cơ bản của PBB	40
2.2.3.3. Ưu điểm và nhược điểm của mô hình PBB	41
2.3. Một số lý thuyết nền.....	43
2.3.1. Lý thuyết hành vi dự định (Theory of planned behavior – TPB) (Ajzen, 1991)	45
2.3.2. Lý thuyết khuếch tán đổi mới (Theory of diffusion of innovation) (Rogers, 1983).....	46
2.3.3. Lý thuyết thiên vị nguyên trạng (Status Quo Bias Theory-SQB).....	48
2.3.4. Lý thuyết xã hội học thể chế mới (New Institutional Sociology -NIS)	50

2.4. Các khái niệm nghiên cứu.....	53
Kết luận chương 2	62
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	63
3.1. Giới thiệu.....	63
3.2. Khung nghiên cứu và quy trình nghiên cứu.....	63
3.2.1. Khung nghiên cứu	63
3.2.2. Quy trình nghiên cứu	65
3.3. Phát triển giả thuyết nghiên cứu và mô hình nghiên cứu.....	67
3.3.1. Phát triển giả thuyết nghiên cứu.....	67
3.3.2. Biến kiểm soát.....	76
3.3.3. Mô hình nghiên cứu	77
3.4. Xây dựng thang đo các khái niệm nghiên cứu.....	77
3.4.1. Biến phụ thuộc	78
3.4.2. Các biến độc lập.....	79
3.4.3. Biến kiểm soát.....	86
3.5. Phương pháp nghiên cứu.....	86
3.5.1. Phương pháp nghiên cứu định tính	87
3.5.2. Phương pháp nghiên cứu định lượng	88
3.6. Mẫu, phương pháp thu thập và phương pháp xử lý dữ liệu.....	88
3.6.1. Đối với nghiên cứu sơ bộ	88
3.6.1.1. Nghiên cứu định tính.....	88
3.6.1.2. Nghiên cứu định lượng sơ bộ.....	90
3.6.2. Đối với nghiên cứu chính thức.....	95
3.6.2.1. Mục tiêu nghiên cứu.....	95
3.6.2.2. Phương pháp thu thập dữ liệu	96
Kết luận chương 3	98
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN	99
4.1. Giới thiệu.....	99
4.2. Kết quả nghiên cứu sơ bộ.....	99

4.2.1. Kết quả nghiên cứu định tính	99
4.2.1.1. Kết quả đánh giá sự phù hợp của mô hình.....	99
4.2.1.2. Kết quả đánh giá sự phù hợp của thang đo	101
4.2.2. Kết quả nghiên cứu định lượng sơ bộ	104
4.2.2.1. Kết quả thống kê mô tả	104
4.2.2.2. Kết quả đánh giá độ tin cậy thang đo bằng hệ số tin cậy Cronbach's Alpha	105
4.2.2.3. Kết quả đánh giá giá trị thang đo bằng mô hình EFA	108
4.2.2.4. Kết luận về kết quả nghiên cứu sơ bộ	110
4.3. Kết quả nghiên cứu chính thức	112
4.3.1. Kết quả thống kê mô tả	112
4.3.2. Kiểm định sai lệch do phương pháp.....	115
4.3.3. Đánh giá mô hình đo lường.....	116
4.3.4. Đánh giá mô hình cấu trúc	121
4.3.4.1. Đánh giá về hiện tượng đa cộng tuyến.....	122
4.3.4.2. Đánh giá về tính phù hợp của các mối quan hệ	123
4.3.4.3. Đánh giá hệ số xác định R^2	125
4.3.4.4. Đánh giá tác động của quy mô f^2	125
4.3.4.5. Đánh giá khả năng dự báo của mô hình thông qua Q^2	126
4.3.4.6. Đánh giá tác động của quy mô q^2	127
4.3.4.7. Đánh giá vai trò của các biến trung gian.....	128
4.4. Tổng hợp kết quả nghiên cứu.....	129
4.4.1. Kết quả đánh giá mô hình đo lường.....	129
4.4.2. Kết quả đánh giá mô hình cấu trúc	130
4.5. Bàn luận	131
4.5.1. Bàn luận về kết quả nghiên cứu sơ bộ	131
4.5.2. Bàn luận về kết quả nghiên cứu chính thức	132
4.5.2.1. Bàn luận về giả thuyết được chấp nhận	132
4.5.2.2. Bàn luận về giả thuyết bị bác bỏ	139

Kết luận chương 4	142
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý.....	143
5.1. Giới thiệu.....	143
5.2. Kết luận chung	143
5.3. Hàm ý đối với việc áp dụng mô hình PBB tại các đơn vị sự nghiệp công lập	144
.....	144
5.3.1. Hàm ý về mặt lý thuyết.....	144
5.3.2. Hàm ý về mặt thực tiễn	145
5.4. Hạn chế và các hướng nghiên cứu tiếp theo	153
5.4.1. Hạn chế.....	153
5.4.2. Các hướng nghiên cứu tiếp theo	155
Kết luận chương 5	156
DANH MỤC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU KHOA HỌC	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

A. Danh mục chữ viết tắt bằng tiếng Việt

Chữ viết tắt	Từ nguyên gốc
BTC	Bộ Tài chính
HTTT	Hệ thống thông tin
KQHĐ	Kết quả hoạt động
NSNN	Ngân sách nhà nước
TP. HCM	Thành phố Hồ Chí Minh

B. Danh mục chữ viết tắt bằng tiếng Anh

Chữ viết tắt	Theo tiếng Anh	Theo tiếng Việt
CMV	Common method variance	Biến thiên do phương pháp
EFA	Exploratory factor analysis	Phân tích nhân tố khám phá
NIS	New institutional Sociology	Xã hội học thể chế mới
IPSAS	International public sector accounting standard	Chuẩn mực kế toán khu vực công quốc tế
PBB	Performance - Based Budgeting	Lập dự toán theo kết quả hoạt động (Lập dự toán theo kết quả đầu ra)
SEM	Structural equation modeling	Mô hình cấu trúc tuyến tính
SQB	Status Quo Bias	Thiên vị nguyên trạng
TPB	Theory of planned behavior	Lý thuyết hành vi dự định
WEF	The World Economic Forum	Diễn đàn kinh tế thế giới